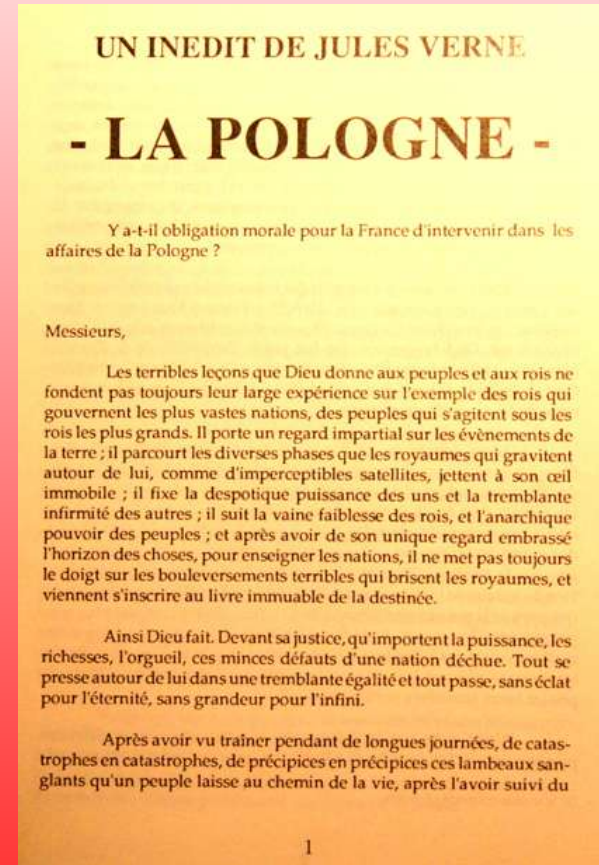
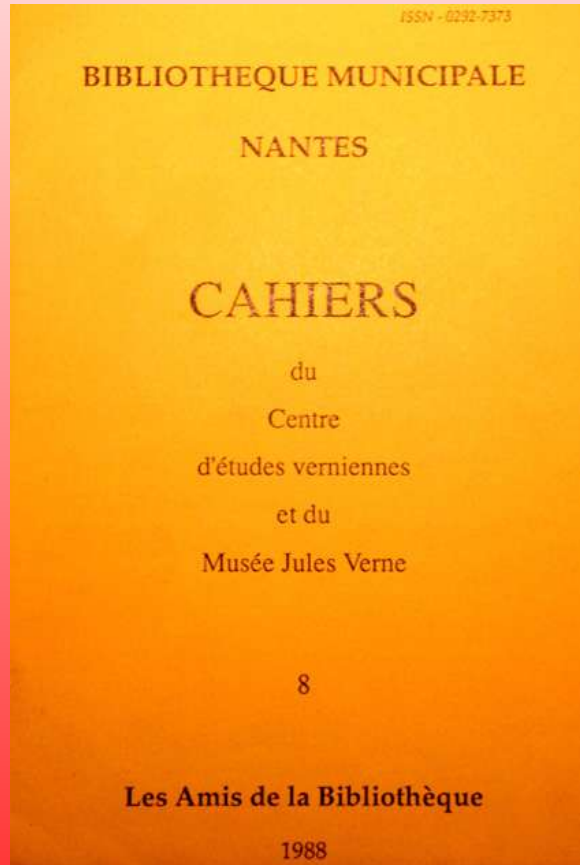

JULES VERNE

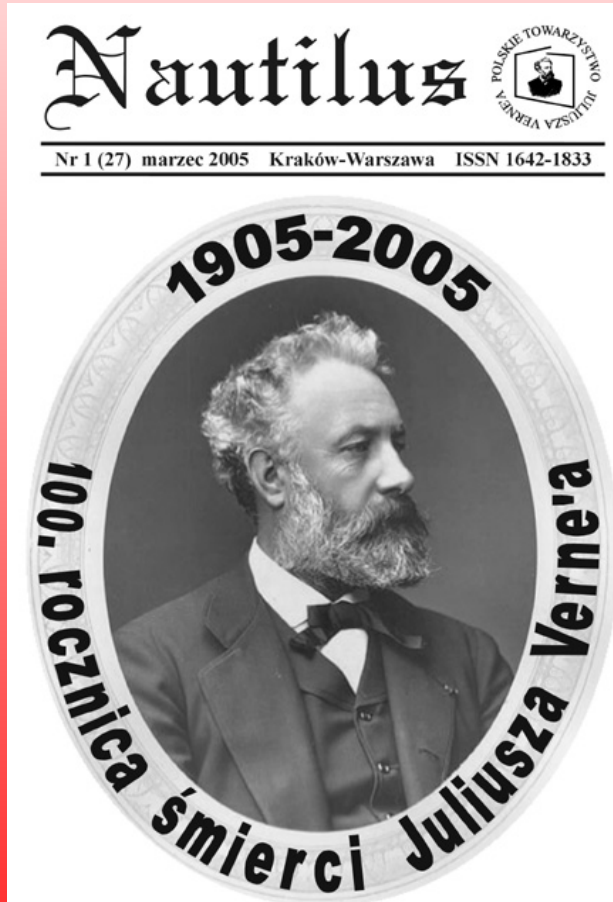
IN POLAND

An essay about Poland (1848)

**The first French edition
in *Cahiers du Centre d'Etudes Verniennes
et du Musée Jules Verne* (1988)**

An essay about Poland (1848)

Nautilus nr 1 (27) marzec 2005 r.

Juliusz Verne

CZY FRANCJA MA MORALNY OBOWIĄZEK INTERWENIOWAĆ W SPRAWACH POLSKI?

Tytuł oryginału: *Y a-t-il obligation morale pour la France d'intervenir dans les affaires de la Pologne?*
Z francuskiego przetoczyła Karolina Kąpolka

Panowie, okrutne lekcje, które Bóg daje narodom i królom, nie zawsze opierają się na przykładzie monarchów, którzy rządzą największymi narodami, ani ludów, szamoczących się pod panowaniem najpotężniejszych władców. Bóg patrzy bezstronnym spojrzeniem na ziemskie przypadki: przygląda się kolejnym stadiom, które objawiają jego nieruchomemu oku królestwa, grawitujące wokół niego jak niedostrzegalne satelity, utwierdza despotyczną władzę jednych i drżącą słabość innych, śledzi daremną niemoc władców i anarchiczną władzę ludów, a po ogarnięciu swym spojrzeniem horyzontu rzeczy, aby pouczyć narody, nie zawsze przykładła palec do straszliwych wstrząsów, jakie obalają królestwa i wpisują się w nienaruszalną księgę przeznaczenia.

Tak robi Bóg. Wobec jego sprawiedliwości cóż znaczy władza, bogactwa, pycha, te niewielkie ulomności upadłego narodu. Wszystko tłoczy się wokół niego w drżące równości i wszystko przemija bez roztańczenia blasku w wieczności, bez osiągnięcia wielkości w nieskończoności.

Bóg ogląda, jak przez długie lata naród jakowy poniewiera od katastrofy do katastrofy, od otchłani do przepaści, swe krwawiące resztki, jakie pozostały z drogi jego życia; śledzi spojrzeniem, jak lud ów dyszy, zgarbiony znużeniem upada i podnosi się. Często wtedy wskazuje stronice księgi i powiada: „Jest lud, który zaginie w mrokach czasów. Bywało, że wydawał on krzyki cierpienia, na które odpowiadało echo świata. Ów lud posłużył moim planom, krzyk ów zostanie wryty w księgach pamięci a naród ten rozmyje się w noc. Wtedy narody zaczną studiować jego marsz cierpienia. Wtedy królowie zstąpią z tronów, aby odszukać skrwawione ślady odcisnięte w kurzu historii. Wtedy narody i królowie przeszedłają pomniki smutnych wypadków i zwrócą się ku sobie samym.

W mojej wiecznej mądrości powołałem wielkich Greków i Rzymian, zakreśliłem ich pochodzenie, potęgę i upadek. Ukazałem nowożytny narody i ich daremne rewolucje. Z Anglii wyprowadziłem Cromwella, z Francji Napoleona, połączyłem w tej samej niedoli Karola I i Ludwika XVI. Schwyliłem te mocarne państwa mimochodem i rzucałem jedno po drugim na przerażonych oczach świata.

Dziesięć wieków temu ze Słowian o surowym obejściu, wyrosłych z niepoahamowanych barbarzyńców, w krainie gdzie nakreśliłem horyzont na pustkowiu pozbawionym chroniących gór i płodnych dolin, utworzył się i osiedlił naród. Nigdy nie miał porywczego zmysłu podbojów, nigdy nie zachwiał ani nie podkopywał podstawy innych państw. Mimo to sąsiednie królestwa napierały pomału na wolną i odstoniętą krainę. Jedno z nich jakby ogromnym ramieniem otoczyło państwo polskie, pozbawiając je dostępu do morza i granic, które stanowią o nieprzemijającej potędze narodu. Drugie wzięło w posiadanie góry Karpaty, jedyne, które mogły osłonić nieszczęsny kraj. Inne ludy, znęcone łatwą i cenną zdobyczą, pokonały wartkie nurty Dniepru i Odry i naznaczyły tam swoje granice.

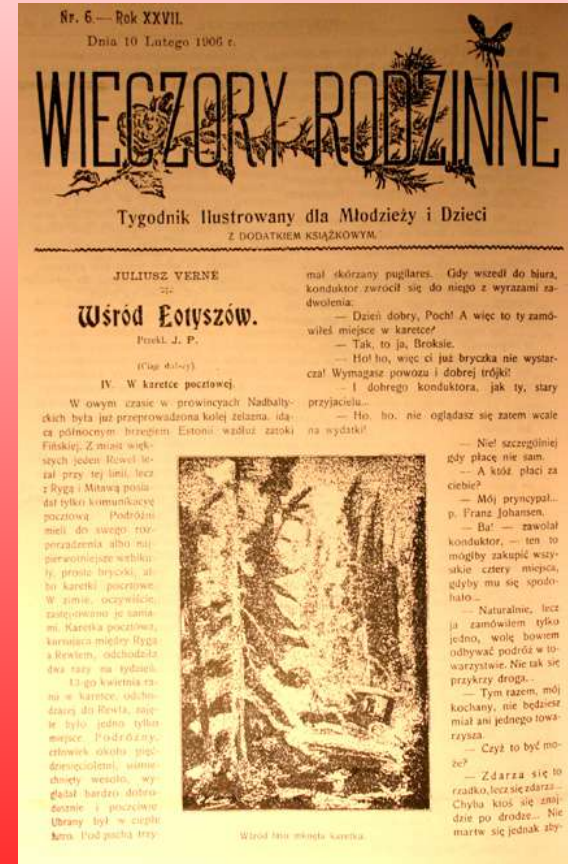
Oto ów naród nieszczęsny, ujarzmiony, zubożały, starty prawie niezauważalnie, bez błysku i huku! Oto na czym oprę nową naukę dla całego świata! Jakież były sekretne przyczyny tego prędkiego upadku - oto co podaruję królestwom, a będzie to dla nich

The first Polish edition
in *Nautilus* (2005)

Examples of old Polish magazines for children and youth in which Jules Verne's novels were published

*Keraban
the Inflexible*

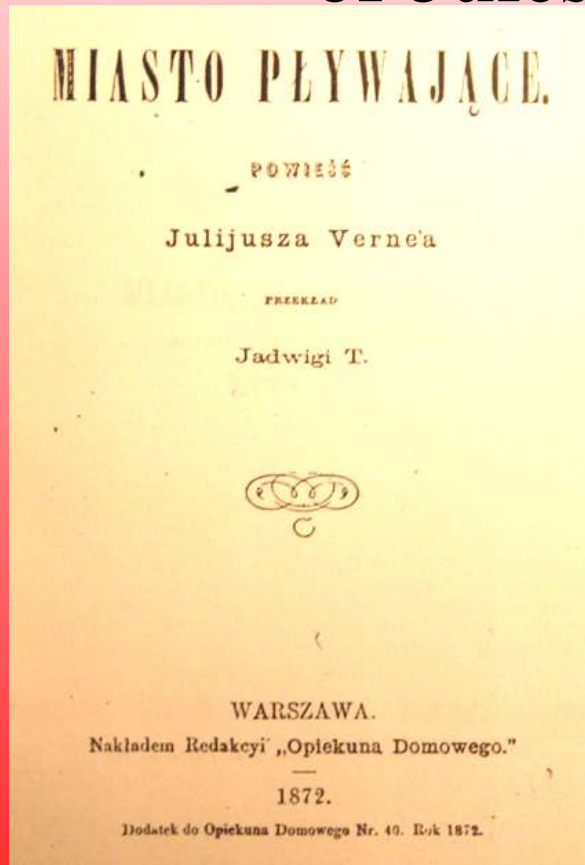
*A Drama
in Livonia*

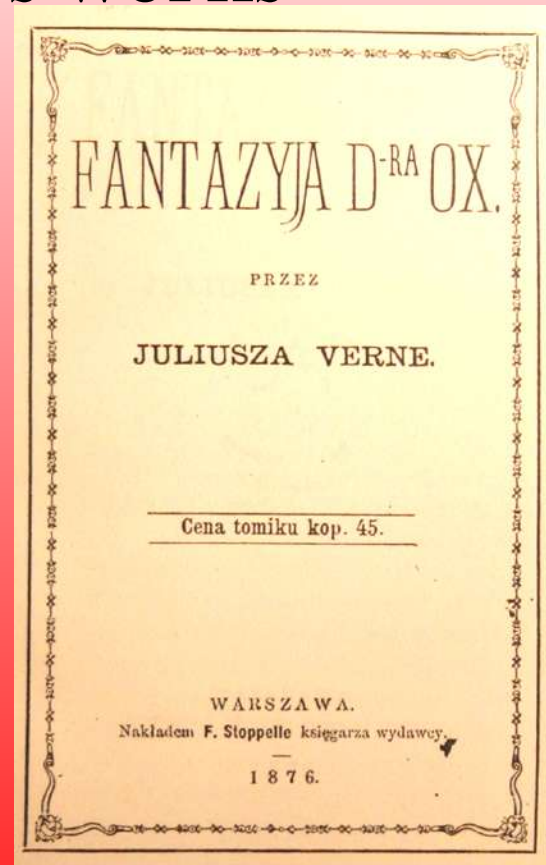
Przyjaciel Dzieci, 1884

Wieczory Rodzinne, 1906

Examples of front pages of old Polish editions of Jules Verne's works

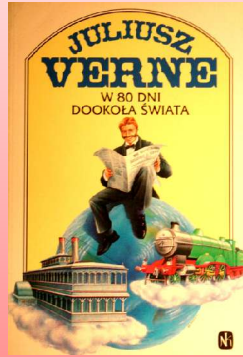
The Floating City, 1872

Doctor Ox, 1876

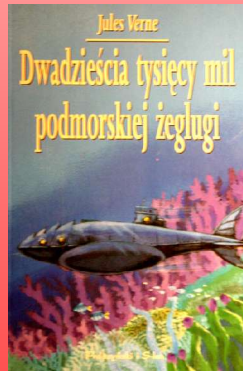
Verne's novels most often published in Poland

1

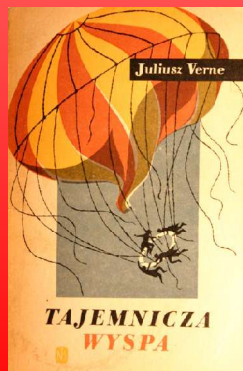
Around the World in 80 Days
52 editions

2

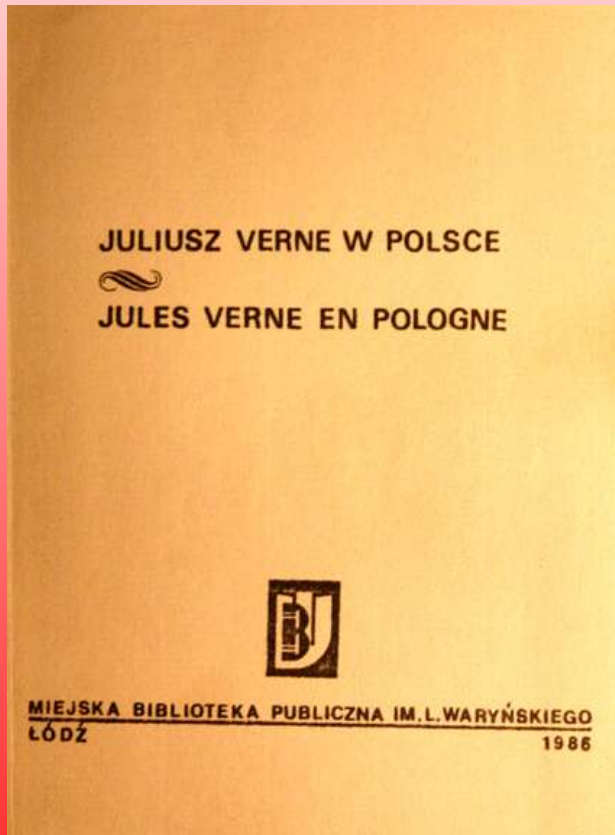
Twenty Thousand Leagues under the Sea
and
The Children of Captain Grant
38 editions

3

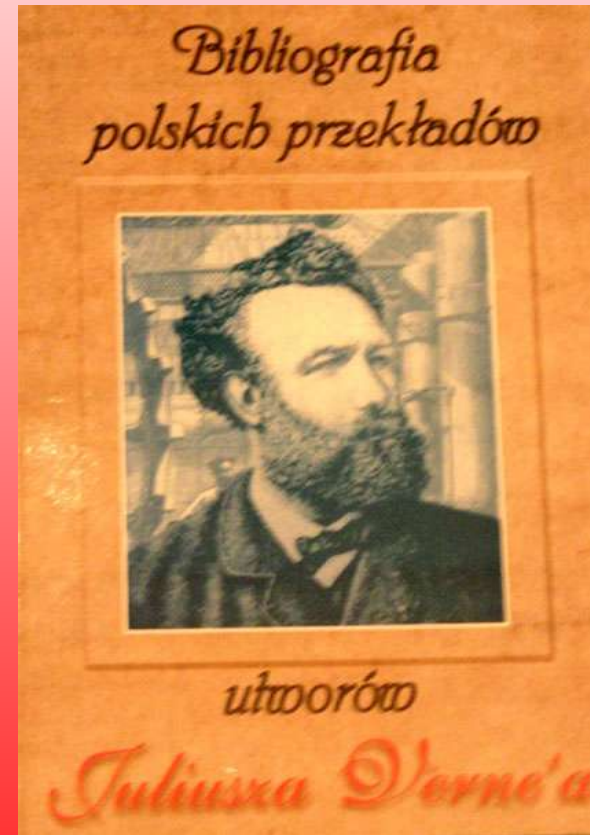

The Mysterious Island
37 editions

The Bibliography of Polish Editions of Jules Verne's Works

First edition, 1986

**Second edition,
revised and updated, 1999**

Winicjusz Łachaciński

The late Honourable President of The Polish Jules Verne Society

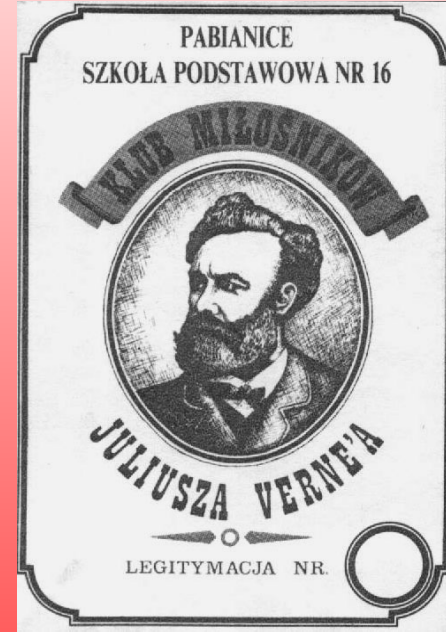

1920-2001

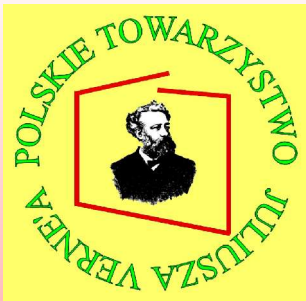
Activity of Winicjusz Łachaciński

Winicjusz Łachaciński with children during a meeting of The Club of Verne's Fans

A member card of The Club of Verne's Fans

The Polish Jules Verne Society

ul. Na Uboczu 12 m. 23, 02-791 Warszawa, Poland

www.ptjv.republika.pl, ptjv@poczta.onet.pl

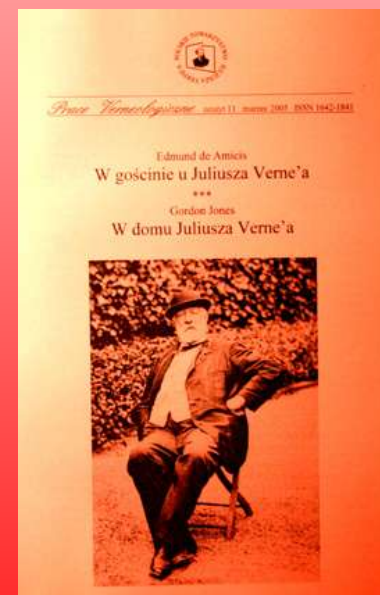
Publications of The Polish Jules Verne Society

Nautilus

*The Andrew's
Library*

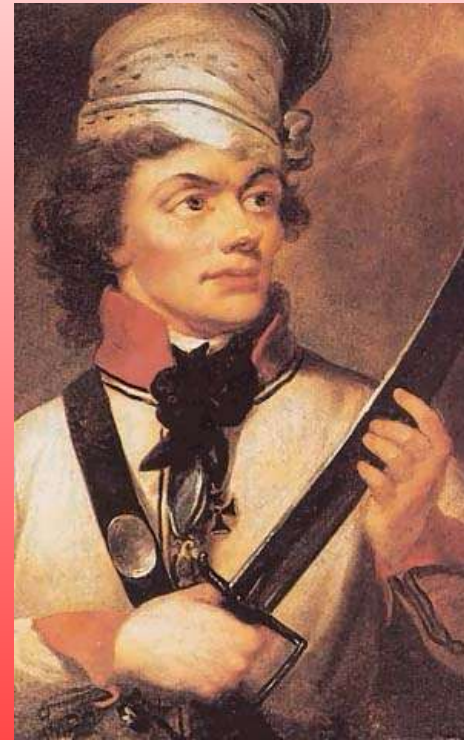
*The Verneological
Studies*

Captain Nemo – a was to be a Polish hero

Captain Nemo

*Finis
Poloniae!*

Tadeusz Kościuszko

Examples of press articles about alleged Jules Verne's Polish origin

dzia się ze wzmianką o Juliuszu Verne'ie, zamieszczoną w „Gazecie Warszawskiej”. Juliusz Olszewiec urodził się w Płocku, i w młodym wieku utraciwszy rodziców, pomagał braciom w prowadzeniu rachunków przy sprzedaży drzewa opałowego, tudzież odstawił balów i desek do Gdańska. W roku 1843, mając lat 18, wyjechał do Gdańska w zamiarze znalezienia miejsca w którymkolwiek domu handlowym. Przebywszy tam niespełna rok jeden, napisał do braci, że wyjeżdża do Anglii, pojechał do Halli i tam zapisał się w poczet studentów medycyny. Prawdopodobnie jednak medycyna nie przypadła do upodobania młodemu Olszewicowi, gdyż przeszedłszy dwa kursa, na których snadź bliżej zapoznał się z popularyzowanymi dziś przez niego naukami przyrodzonymi, porzucił studia lekarskie i udał się do Paryża. Tam w krótkim czasie dostał miejsce w ministerjum Waweskiego; następnie zaś pracował w sądzie najwyższym, jako tłumacz języka niemieckiego. Od tego czasu przerywa się korespondencya Olszewieca, i tylko od osób postron-

Korespondent Płocki, 1876

Sprawa pochodzenia Juljusza Verne'a.

W związku z obchodzoną obecnie we Francji setną rocznicę urodzin Juljusza Verne'a pojawiły się w prasie polskiej przypomnienia dawnej wersji o polskim pochodzeniu Verne'a. Wersja ta była aktualną już przed około 30 laty, gdy z okazji ćwiczeń nowo wprowadzonych we Francji łodzi podwodnych delegacja marynarki francuskiej złożyła hołd wielkiemu pisarzowi, jako temu, który swym zmysłem twórczym przewidywał i w znanej swej powieści stworzył taką łódź na długo przed jej wynalezieniem.

Z okazji owych aktów hołdowniczych dla Verne'a zanotowała wówczas prasa polska, że Julusz Verne jest pochodzenia polskiego, nazywał się Olszewicz, rodem z Olszy, był żydem, a osiadłszy we Francji z naturalizacją przyjął katolicyzm.

W prasie francuskiej wówczas, za życia Verne'a, nie pojawiły się w tym względzie żadne zaprzeczenia lub sprostowania.

Obecnie pisma francuskie zajęły się żywo treścią wersji i gorączkowo ją omawiają. — Między innymi Jerzy Montorgueil, współpracownik „Temps”, rozprawia się z tą wersją w sposób może nieco nerwowy, występując przeciwko — jak pisze — zuchwałemu przywłaszczeniu sobie przez Polskę jednego z największych umysłów Francji. Ta aneksja, jak powiada autor, doprowadza rzekomo Francuzów do rozpacz.

Montorgueil przytacza dokumenty i kopje aktu urodzenia, mające świadczyć o francuskim pochodzeniu Verne'a.

Nie wchodząc tu w sam ton polemiczny francuskiego publicyisty, uznać należy za pożądane zbadanie tej sprawy, aby wersję albo obalić źródłowo, albo uznać ją za prawdę. — Byłoby też pożądane, aby i ze strony polskiej podjęto próby badań i poszukiwań (1911).

zwiska Verne i nadający mu za wielkie zasługi literackie szlachectwo francuskie. — Sprawdzenie miejsca urodzenia pisarza w księgach metrycznych w Nantes nie jest możliwe z tego powodu, że księgi te w swoim czasie padły pastwą pożaru ratusza w Nantes.

Dalszym dowodem polskiego pochodzenia Verne'a ma być fakt, że mieszkając w Paryżu przez czas dłuższy, utrzymywał korespondencję ze swymi krewnymi w Polsce, a także z księdzem Semoneńką w Rzymie. Ten ostatni miał mu okazywać wiele zyczliwości i Julusz Verne korzystał z jego wysokiej protekcji. Niektóre z tych listów miały być nawet gdzieś opublikowane.

Jules Verne był najmłodszym z czterech synów obywatela płockiego Olszewicza, właściciela domu. Ojciec posiadał jeszcze prócz tego trzy córki. Najstarszy z jego synów dożył podobno 104 lat, a także i drugi z kolei syn dożył również 101 lat. Ale najmłodszy Jules w dzieciństwie mało się stykał z braćmi znacznie starszymi od siebie. Był bowiem dzieckiem jeszcze, gdy oni byli już na stanowiskach. Możliwe, że ta właśnie okoliczność, iż małe odarzony z natury bujną fantazją i żądzą przygód, czuł się w rodzinie nieswojo. Gdy miał lat osiemnastu, wydało mu się, że dłużej w swym oloczeniu rodzinnem nie wytrzyma i po jakiejś burzliwej scenie z rodzicami połamaniem opuścił Płock i udał się w podróż, która go zawiodła przez Warszawę, Wiedeń, Triest, do Włoch. Znalazłszy się w Rzymie, skonstatował nieborak, że w kieszeni nie ma ani grosza. Poradził sobie jednak, udając się o pomoc do polskiej kolonii. Otoczył go wtedy opieką monsignora Semeneńko. Jak długi trwał pobyt Olszewicza w Rzymie, nie wiadomo, korespondencja jednak z późniejszych lat z księdzem Semoneńką świadczyła

Nowa Reforma, 1928

An exhibition dedicated to Jules Verne being held in Warsaw at the moment

An exhibition dedicated to Jules Verne being held in Warsaw at the moment

An exhibition dedicated to Jules Verne being held in Warsaw at the moment

The first school in Poland named after Jules Verne

The board and the wall sculpture
of the school in Białe Błota

THE END